

ВІДГУК
офіційного опонента
кандидата економічних наук, доцента Зайцевої Олени Іванівни
на дисертацію Усова Максима Анатолійовича
«Економічне обґрунтування інвестиційної привабливості
науково-технічних розробок»,
представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за
спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Вивчення дисертаційної роботи «Економічне обґрунтування інвестиційної привабливості науково-технічних розробок», автореферату та праць, що опубліковані за темою дослідження, можна констатувати наступне.

1. Актуальність теми дослідження та зв'язок з науковими програмами.

В умовах світового насиченого ринку, інтеграції технологій, глобальної цифровізації та інших наслідків четвертої промислової революції відбувається переосмислення ділової підприємницької культури, що потребує відповідної трансформації науково-практичних підходів до ефективного вкладення коштів в інноваційний розвиток бізнесу. Означені умови висувають нові вимоги до обґрунтування інвестиційної привабливості науково-технічних розробок (НТР), що потребує відповідного науково-методичного забезпечення та практичного інструментарію, опанування якими ще відбувається досить повільно. Очевидною в цих умовах є важливість та своєчасність дисертаційної роботи Усова Максима Анатолійовича, актуальність якої підтверджується і тим, що вона пов'язана з виконанням науково-дослідної роботи за темою: «Проблеми оновлення промислового виробництва в Україні в сучасних умовах» (державний реєстраційний номер № 117U004818) відповідно до плану науково-дослідних робіт МОН України, в межах якої здобувачем було здійснено оцінку впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на інвестиційну привабливість підприємства.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані у дисертації, їх достовірність і новизна.

Аналіз змісту дисертації свідчить про системне наукове мислення і глибоке

знання автором досліджуваної проблеми, а вміння формулювати наукові положення, висновки та рекомендації базуються на детальному вивченні та критичному аналізі наукових літературних джерел і фундаментальних положень системного аналізу, теорії прийняття рішень, методів економіко-математичного моделювання, експертних методах.

Результати теоретичних досліджень і практичних рекомендацій доповідалися та були схвалені на міжнародних науково-практичних конференціях, опубліковані в колективних монографіях і наукових фахових виданнях. Достовірність сформульованих наукових положень, результатів, висновків і рекомендацій щодо економічного обґрунтування інвестиційної привабливості науково-технічних розробок ґрунтується на широкому спектрі аналітичних інструментів і науково-методичних підходів, поряд із методами теоретичного узагальнення, аналізу та синтезу у роботі використано методи економіко-математичного моделювання, що дозволило здобувачу отримати переконливі висновки й рекомендації.

Дисертаційна робота відзначається високим науковим рівнем, оригінальністю підходів, критичним аналізом матеріалу. Основні положення дисертації, що відзначаються самостійністю розробок і науковою новизною, полягають у наступному. Автором *удосконалено* економічну сутність дефініції «інвестиційна привабливість проекту», що визначає можливості і обмеження вкладень в інвестиційний проект, яка на відміну від існуючих трактувань, розглядається не лише здатністю підприємства привертати увагу інвестора і професійно взаємодіяти з приводу залучення інвестицій, але й ефективно їх освоювати та забезпечувати реалізацію різнорівневих інтересів, внаслідок чого відбудуться якісні та кількісні перетворення на підприємстві.

Заслугує на увагу *удосконалений* здобувачем механізм управління конкурентоспроможністю інноваційного проекту, який, на відміну від інших, враховує впливи і взаємозв'язок факторів мікро-, мезо- та макросередовища, що дозволяє розрахувати інтегральний показник інвестиційної привабливості та сформулювати комплексну оцінку результативності проекту.

Важливим напрацюванням дисертанта є *удосконалення* методичного

інструментарію щодо оцінювання інноваційно-інвестиційних проектів на принципах відкритої системи з урахуванням вагомості її параметрів, що, на відміну від існуючих підходів, дозволило виявити вплив кожного фактору на результуючий інтегральний показник інвестиційної привабливості й обґрунтувати заходи з впровадження інвестиційно-інноваційних проектів

В роботі *набули подальшого розвитку методичний підхід до оптимізації і компонентного оцінювання інноваційного потенціалу відкритих систем на засадах максимізації усіх параметрів з урахуванням специфіки і синергетичного потенціалу науково-технічних розробок та науково-методичний підхід до комплексного оцінювання інвестиційної привабливості інноваційних проектів*, який, на відміну від існуючих, базується на засадах скринінгового експрес-аналізу з урахуванням стохастичності факторів внутрішнього і зовнішнього середовища, що підвищує точність та достовірність оцінок в процесі прийняття рішень щодо використання інноваційно-інвестиційних ресурсів.

Варто відзначити структурно-логічну цілісність і послідовність поданих автором теоретико-методичних основ оцінювання інвестиційної привабливості науково-технічних розробок на підприємствах (с. 12-74). Дисертант якісно здійснює аналіз наукових підходів до формування понятійно-термінологічного апарату теорії інвестицій; акцентує увагу на взаємодії інвестицій та інновацій на підприємстві та пропонує модель інноваційно-інвестиційного процесу; визначає фактори впливу на інвестиційну привабливість підприємства; узагальнює економічну сутність дефініції «інвестиційна привабливість проекту»; здійснює огляд існуючих наукових підходів до оцінювання інвестиційної привабливості. Результати підтверджено працями автора [173, 174, 175, 178, 179, 187, 188], наведеними у списку використаних джерел до дисертаційної роботи.

Відзначається змістовністю і якісною аналітикою діагностика інвестиційної складової в інноваційному розвитку промислових підприємств (с. 75-158). Здобувачем проаналізовано стан і тенденції розвитку інвестиційних та інноваційних процесів в промисловості України за останні 10 років та доведено необхідність активізації інноваційно-інвестиційних ресурсів підприємств для

забезпечення цілісної інвестиційної привабливості за рахунок залучення власних та зовнішніх коштів; запропоновано механізм управління конкурентоспроможністю інноваційних проектів та методичний інструментарій щодо оцінки інвестиційної привабливості інвестиційних проектів на промислових підприємствах. Результати підкріплені працями автора [176, 177, 180, 186, 190], наведених у списку використаних джерел дисертаційної роботи.

Важливим доробком дисертації є методичне забезпечення інвестиційної привабливості науково-технічних розробок на підприємствах (с. 159-195). Автором доопрацьовано науково-методичний підхід до комплексної оцінки інвестиційної привабливості інноваційних проектів та науково-технічних розробок на промислових підприємствах в залежності від рівня витрат та їх значущості з урахуванням як економічних, так і неекономічних факторів. Розвинуто методичне забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності та запропоновано послідовність етапів вибору інвестиційно привабливих проектів на основі комплексного підходу об'єктивного оцінювання параметрів відкритої системи з урахуванням їх вагомості, групування та інтегрування основних критеріїв оцінки інвестиційних проектів, що дозволяє урахувати вплив кожного показника на результуючий інтегральний показник інвестиційної привабливості та дозволяє класифікувати проекти для прийняття більш обґрунтованих рішень щодо їх впровадження. Результати підкріплені працями автора [181, 182, 183, 184, 185, 189, 191, 192, 193], наведених у списку використаних джерел дисертаційної роботи.

Висновки та пропозиції, зроблені автором за результатами дослідження (с. 73–74, с. 155–156, с. 193–198), є логічними, корелюються із зазначеними завданнями, розкривають поставлену мету дослідження і мають прикладне значення для розвитку теорії та практики управління інвестиційною привабливістю підприємства.

3. Значущість результатів дослідження для науки і практики

Практична цінність роботи для промислових підприємств полягає у використанні отриманих результатів для визначення складових механізму управління конкурентоспроможністю інноваційно-інвестиційних проектів з урахуванням груп факторів, що дозволить встановити зв'язок спільних

критеріальних ознак; розробки методичного забезпечення процесу оцінювання інвестиційної привабливості проектів; визначення інтегрального показника інвестиційної привабливості; здійснення контролю та комплексного оцінювання результативності впровадження проектів. Дані теоретико-методичні результати та прикладні рекомендації знайшли практичне застосування в господарській діяльності підприємств: ТОВ «Тубний завод» (м. Харків, довідка № 01-03/80 від 13.11.2018 р.), НТМЕЦ «Екосистема» (м. Харків, акт № 91 від 4.02.2019 р.), ХДАВП (м. Харків, довідка № 301/1540 від 16.08.2019 р.).

Результати дослідження використовуються в навчальному процесі Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» при викладанні дисциплін: «Проектний аналіз», «Управління проектами», «Бізнес-проектний аналіз», «Потенціал і розвиток підприємства» для студентів спеціальності 075 «Маркетинг» та 051 «Економіка» (м. Харків, акт від 10.10.2019 р.).

4. Зміст та завершеність дослідження, відповідність встановленим вимогам щодо оформлення

Дисертаційна робота є самостійною та завершеною науковою працею, яка в повній мірі відображає наукові положення, підготовлені для публічного захисту, результати теоретичних досліджень, а також можливості та рекомендації щодо їх практичного застосування. Дисертація повною мірою відображає особистий внесок здобувача у вирішення наукового завдання удосконалення теоретичних засад та методичних підходів щодо економічного обґрунтування інвестиційної привабливості науково-технічних розробок та прикладного інструментарію їх реалізації.

5. Оцінка ідентичності змісту автореферату та основних положень дисертаційної роботи

Зміст автореферату ідентичний основним положенням, висновкам і рекомендаціям дисертаційної роботи. Оформлення дисертаційної роботи та автореферату відповідає вимогам до такого роду робіт.

6. Повнота викладення результатів досліджень в опублікованих працях.

Основні положення та результати дисертації Усова М.А. опубліковані в 20

наукових публікаціях, у тому числі: 10 публікацій у наукових фахових виданнях України, 1 – у іноземному періодичному виданні, яке включене до міжнародних наукометричних баз, 1 – в розділі колективної монографії, 8 – у матеріалах конференцій.

7. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Зазначаючи змістовність і обґрунтованість дисертаційної роботи, а також цінність основних розробок здобувача, не можна залишити без уваги деякі недоліки та дискусійні положення, серед яких:

1. Наукова значущість отриманих результатів була б більш вагомою, якби уп. 3.1 автор надав ґрунтовніше пояснення відбору сукупності складових показників при оцінюванні рівня інвестиційної привабливості підприємств (с. 171), не зовсім зрозуміло за якими критеріями вони були обрані.

2. В процесі оцінювання інвестиційної привабливості проектів на промислових підприємствах (п.п 2.3), автором задіяно та опрацьовано значний масив даних, але це відображено у дисертації фрагментарно, що заважає у повній мірі охарактеризувати її позитивні сторони і аргументовано оцінити отримані автором результати.

3. Для уникнення перевантаженості аналітичного розділу і збереження сенсу та наукової логіки роботи, деякі таблиці 2.12, табл. 2.13, табл. 3.2 варто було б перенести у додатки.

4. При викладі розроблених науково-методичних рекомендацій оцінки інвестиційної привабливості, здобувачу слід було більш детально розкрити алгоритм формування системи використаних параметрів і надати практичні рекомендації щодо отримання вихідних даних для оцінювання.

5. Мова викладання дисертаційних положень не завжди відповідає вимогам, що висуваються до наукових досліджень такого рівню і частково вона є термінологічно недосконалою.

У цілому викладені зауваження та дискусійні положення не зменшують теоретичного та практичного значення результатів дисертаційної роботи, до того ж окремі з них можуть бути враховані в подальшій роботі автора.

8. Загальний висновок

Представлена до захисту дисертаційна робота Усова М.А. на тему «Економічне обґрунтування інвестиційної привабливості науково-технічних розробок» за своїм змістом, теоретичним рівнем і практичною значимістю, є завершеною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретну наукову задачу щодо економічного обґрунтування інвестиційної привабливості науково-технічних розробок.

Робота виконана на високому професійному рівні і відповідає вимогам пп. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 656 від 19.08.2015 р., а її автор заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент, професор кафедри менеджменту та маркетингу
Херсонського національного технічного університету,
кандидат економічних наук, доцент

О. І. Зайцева

Підпис Зайцевої О.І. підтверджую начальник ВК

Херсонського національного технічного університету

 М.В. Танська

« _____ » 2019 р.

